

Tilburg University

Plaatsing/overplaatsing

Kooijmans, T.

Publication date:
2006

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):

Kooijmans, T., (2006). *Plaatsing/overplaatsing*, No. 5, 4 p., May 24, 2005. (Sancties; Vol. 1, No. p. 47-50).

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

ren van het hoofd van klager in reactie op het schrijven van een kritisch manuscript over de detentieomstandigheden en daden van het gevangenispersoneel, een gerechtvaardigde inbreuk vormde op de vrije meningsuiting van klager. Een aantal aspecten uit deze uitspraak van het hof lijkt in het bijzonder van invloed te zijn geweest op de onderhavige beoordeling door de beroepscommissie van de opgelegde sancties. Zo zou gevangenispersoneel uit hoofde van hun functie beter bestand moeten zijn tegen kritiek dan privé-personen. In het verlengde hiervan overwoog het hof dat gevangenispersoneel zich in de uitoefening van hun bevoegdheden en taken niet moeten laten leiden door persoonlijke gevoelens. Dit laatste lijkt in onderhavige zaak nu juist wel het geval. Een overdaad aan ergernis en emotie aan de zijde van het gevangenispersoneel lijkt de drijfveer te zijn geweest voor het opleggen van de straf en maatregel.

De beroepscommissie hecht in dit kader belang aan het feit dat klager het privé-document niet openlijk heeft gebruikt, zelfs niet door deze zichtbaar in zijn cel te bewaren. Net als in de Yankov-zaak lijkt derhalve het niet openbaar maken van de uitlatingen mee te spelen bij de beoordeling van de proportionaliteit van de sancties. Hoewel de tekening wordt aangemerkt als geschikt om op te ruien –men kan daar twijfels over hebben– beoordeelt de commissie de oplegging van de disciplinaire straf en de wegplaatsing van de studieafdeling als onredelijk en onbillijk. De commissie gaat in deze zelfs nog een stap verder door hier aan toe te voegen dat met een geheel voorwaardelijke straf had kunnen worden volstaan.

Resumerend kan worden gezegd dat in het licht van deze omstandigheden de beroepscommissie van mening is dat de opgelegde sancties niet in verhouding staan tot de ernst van het vergrijp. Hoewel de beroepscommissie niet uitspreekt dat het opleggen van de straf en de maatregel niet als noodzakelijk in een democratische samenleving is te beschouwen en het derhalve in het midden laat of het

recht van klager op de vrijheid van meningsuiting zou zijn geschonden, kan het worden toegejuicht dat de commissie in onderhavige uitspraak uitdrukkelijk refereert aan normering van het Europees hof.

J. de Lange

5 Plaatsing/overplaatsing. Gijzeling dient in beginsel in huis van bewaring te worden ondergaan. Bezethouden plek in huis van bewaring in geen bijzondere omstandigheid die gijzeling in gevangenis aangewezen maakt; Penitentiare beginselenwet, art. 9, lid 2 onder e en art. 10, lid 2; Wet administratieve handhaving verkeersvoorschriften, art. 28 (beroepscommissie 24 mei 2005, 05/762/GB; Meijeringh, Bosch, Fleers, Jousma, secr.)

Post alia.

De inhoud van de bestreden beslissing

De selectiefunctionaris heeft het bezwaarschrift van klager gericht tegen de beslissing hem te plaatsen in de gevangenis Nieuw Vosseveld te Vught ongegrond verklaard.

De feiten

Klager is sedert 2 februari 2005 gedetineerd. Hij verblijft in het huis van bewaring (h.v.b.) Doetinchem. Vanuit deze inrichting is hij geselecteerd voor de gevangenis Nieuw Vosseveld, waar een regime van algehele gemeenschap geldt. Deze plaatsing was ten tijde van het instellen van het beroep nog niet gerealiseerd.

De standpunten

Door klager is het beroep tegen de bestreden beslissing van de selectiefunctionaris als volgt toegelicht. Door de selectiefunctionaris is gesteld dat, als klager aan zijn betalingsverplichting voldoet, hij een vrij man is. Met andere woorden betalen

of overplaatsen. Als het slecht met klager gaat na overplaatsing dan stelt hij daarvoor de selectiefunctionaris verantwoordelijk. Niet iedereen kan er tegen om in een gevangenis geplaatst te worden.

De selectiefunctionaris heeft de bestreden beslissing als volgt toegelicht. Klager is ingesloten in verband met een achttiental Lex Mulder-zaken. De inrichting heeft voorgesteld om klager in een beperkt beveiligde inrichting (b.b.i.) te plaatsen. Omdat klager alleen maar ingesloten is in verband met Lex Mulder-zaken komt hij hiervoor niet in aanmerking. De gegijzelde is dan in hechtenis genomen om betaling af te dwingen. Als een gegijzelde in een meer open regime wordt geplaatst, wordt de dwang tot betaling minder gevoeld. Het bezwaar is ongegrond verklaard, omdat klager een plaats bezet voor een nieuw in te sluiten preventieve. Als hij aan zijn betalingsverplichting voldoet, is hij gewoon een vrij man.

De beoordeling

De gevangenis Nieuw Vosseveld is een gevangenis voor mannen met een regime van algehele gemeenschap en een normaal beveiligingsniveau.

De beroepscommissie stelt vast dat vanuit het h.v.b. Doetinchem op 9 maart 2005 een selectievoorstel is gedaan om klager te selecteren voor een b.b.i., bij voorkeur de b.b.i. Doetinchem. De selectiefunctionaris heeft klager niet voor een b.b.i. geselecteerd, maar voor de gevangenis Nieuw Vosseveld. Klager geeft in bezwaar en beroep aan in dat geval liever in het h.v.b. Doetinchem te willen blijven. Klager is op grond van de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften meermalen gijzeling opgelegd, omdat hij geen gevolg heeft gegeven aan de verplichting tot betaling van administratiefrechtelijke sancties. Hij verblijft als arrestant in het h.v.b. Doetinchem. De beroepscommissie is van oordeel dat de beslissing van de selectiefunctionaris om klager niet voor een b.b.i. te selecteren, gelet op het feit dat hij louter gijzeling ondergaat en hij anders minder druk zou

ondervinden om nog tot betaling over te gaan, niet in strijd is met de wet en bij afweging van alle in aanmerking komende belangen niet onredelijk of onbillijk is. In beginsel wordt, gelet op artikel 9, tweede lid onder e., Pbw, gijzeling ondergaan in een huis van bewaring. Op grond van artikel 10, tweede lid, Pbw kan gijzeling als bedoeld in artikel 28 van de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften in bijzondere gevallen in een gevangenis ten uitvoer worden gelegd. In de Memorie van toelichting op dat artikel staat dat het karakter van de gijzeling is te vergelijken met die van subsidiaire hechtenis. Door middel van deze bepaling kan deze vorm van gijzeling in voorkomende gevallen aansluitend op een gevangenisstraf ten uitvoer worden gelegd. De selectiefunctionaris heeft aangegeven dat het bezwaar ongegrond is verklaard, omdat klager een plaats bezet voor een nieuw in te sluiten preventieve. De beroepscommissie is van oordeel dat in een geval als het onderhavige niet kan worden gesproken van een bijzonder geval zoals bedoeld in artikel 10, tweede lid, Pbw op grond waarvan klager de gijzeling in een gevangenis dient te ondergaan. De motivering van de selectiefunctionaris kan de bestreden beslissing dan ook niet dragen. Het beroep zal gegrond worden verklaard en de bestreden beslissing zal worden vernietigd. Gelet op de einddatum van klagers detentie van 9 juni 2005 en het feit dat de plaatsing als gevolg van de bestreden beslissing nog niet is gerealiseerd, zal de selectiefunctionaris niet worden opgedragen een nieuwe beslissing te nemen. De beroepscommissie acht geen termen aanwezig voor het toekennen van een tegemoetkoming.

De uitspraak

De beroepscommissie verklaart het beroep gegrond en vernietigt de bestreden beslissing. Zij bepaalt dat klager geen tegemoetkoming toekomt.

Klager moest op basis van de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften (WAHV) een achttiental boetes betalen en werd, bij gebreke van betaling, op de voet van art. 28 WAHV in gijzeling genomen teneinde betaling af te dwingen. Ingevolge art. 9, tweede lid aanhef en onder e, Pbw kunnen gegijzelden in huizen van bewaring worden opgenomen (als de Wet van 7 april 2005, *Stb.* 194, op bij KB te bepalen tijdstip in werking treedt, komt de aanhef van art. 9, tweede lid, Pbw te luiden: "Huizen van bewaring zijn bestemd voor de opnemingsmaatregel"). Zo ook klager, die verbleef in het huis van bewaring Doetinchem. In verband met capaciteitsgebrek kon hij daar volgens de autoriteiten niet blijven. De inrichting stelde daarom voor om klager in een beperkt beveiligde inrichting te plaatsen. De selectiefunctionaris besloot evenwel om klager te plaatsen in een gevangenis met een regime van algehele gemeenschap.

De beslissing van de selectiefunctionaris om klager in een gevangenis te plaatsen, is gegrond op art. 10, tweede lid, Pbw, inhoudende dat de gijzeling als bedoeld in art. 28 WAHV en de lijfswang als bedoeld in art. 577c Sv in "bijzondere gevallen" in een gevangenis ten uitvoer kunnen worden gelegd. De parlementaire geschiedenis van dit artikellid is betrekkelijk summier. Voor wat betreft de gijzeling als bedoeld in art. 28 WAHV bestaat de mogelijkheid van tenuitvoerlegging in een gevangenis sinds de inwerkingtreding van de Pbw op 1 januari 1999. De Memorie van Toelichting bij het wetsvoorstel dat leidde tot de Pbw (*Kamerstukken II*, 1994/1995, 24 263, nr. 3, p. 32) merkt op dat het "karakter van deze gijzeling is te vergelijken met die van subsidiaire hechtenis. Door middel van deze bepaling kan deze vorm van gijzeling in voorkomende gevallen aansluitend op een gevangenisstraf in een gevangenis ten uitvoer worden gelegd." Met de inwerkingtreding op 1 september 2003 van de Wet aanpassing ontnemingswetgeving (*Stb.* 2003, 202) is de mogelijkheid van tenuitvoerlegging

van lijfswang in een gevangenis aan art. 10, tweede lid, Pbw toegevoegd. De Memorie van Toelichting bij het wetsvoorstel (*Kamerstukken II*, 2001/2002, 28 079, nr. 3, p. 30) merkt op dat door de invoering van een nieuwe titel voor detentie in het Wetboek van Strafvordering aanpassing van de Penitentiaire beginselenwet noodzakelijk is teneinde de tenuitvoerlegging van deze modaliteit mogelijk te maken. Door de Wet aanpassing ontnemingswetgeving is de voorheen bestaande vervangende hechtenis afgeschaft. Daarvoor in de plaats is de rechtsfiguur van de lijfswang gekomen. De lijfswang is bedoeld als stok achter de deur voor gevallen waarin de betrokkene wel aan zijn betalingsverplichting (uit hoofde van een ontnemingsmaatregel) kan maar niet wil voldoen (zie daarover Borgers, *De ontnemingsmaatregel*, diss. KUB, 2001, p. 454-459 en Kooijmans, *Op maat geregeld?*, diss. EUR, 2002, p. 77-79).

In zoverre stemmen de beide in art. 10, tweede lid, Pbw genoemde vormen van vrijheidsontneming met elkaar overeen: ze zijn beide een dwangmiddel dat ertoe strekt betaling af te dwingen. Met dit karakter strookt ook dat de tenuitvoerlegging van deze dwangmiddelen plaatsvindt in een regiem dat (niet mede is gericht op resocialisatie maar) door de betrokkene wordt ervaren als van een dusdanige gestrengheid dat de bereidheid om alsnog tot betaling over te gaan daadwerkelijk wordt gestimuleerd. Zo bezien, ligt overplaatsing van een op één van beide titels gedetineerde naar een minder streng gevangenisregiem niet in de rede dan slechts in bijzondere gevallen. Tegen de achtergrond van de wetsgeschiedenis moet de wettekst dan ook in die zin worden uitgelegd. Met die uitleg strookt –bij wijze van uitzondering op de inmiddels in de Wet van 26 mei 2005, *Stb.* 280 (inwerkingtreding op bij KB te bepalen tijdstip) neergelegde hoofdregel van (over)plaatsing in een gevangenis– niet dat de gegijzelde wegens (louter) capaciteitsgebrek in het huis van bewaring wordt overgeplaatst naar een gevangenis, omdat de gevangenis in zijn algemeenheid een

heid een sterker op resocialisatie gericht regiem kent van algehele gemeenschap, terwijl het huis van bewaring in zijn algemeenheid een soberder regiem kent van beperkte gemeenschap (vgl. *Kamerstukken II*, 1994/1995, 24 263, nr. 3, p. 39; *Kamerstukken II*, 2003/2004, 29 519, nr. 3, p. 2 en C. Kelk, *Nederlands detentierecht*, Deventer: Kluwer 2003, p. 198). Bij deze stand van zaken lijkt er derhalve naast het in de Memorie van Toelichting genoemde voorbeeld van de niet-betaler die toch al, uit anderen hoofde, in een gevangenis gedetineerd was en daar –bij wijze van uitzondering– kan blijven om de betaling af te dwingen, nauwelijks enige ruimte om de gijzeling als bijzonder geval in de zin van art. 10, tweede lid, Pbw in een gevangenis ten uitvoer te kunnen leggen.

Hoewel de praktische betekenis –gelet op het ongetwijfeld geringe aantal gevallen als het onderhavige– van de onderhavige uitspraak niet moet worden overschat heeft de beroepscommissie een principiële uitspraak gedaan die zich goed laat verklaren vanuit de doelstelling die de wetgever met de gijzeling voor ogen had, welke uitspraak de selectiefunctionaris inscherpt bijzonder terughoudend te zijn met plaatsing van een gegijzelde in een gevangenis.

T. Kooijmans

6 SOV-maatregel. Hoge Raad houdt de motiveringsteugels strak bij oplegging SOV; Wetboek van strafrecht, art. 38m (oud) (Hoge Raad der Nederlanden 31 mei 2005, straffkamer nr. 02487/04, LJN AS9291; *Koster, Corstens, Balkema, Ilsink, De Hullu, A-G Jörg*).

De relevante rechtsoverwegingen van de Hoge Raad

"3.1. De middelen klagen –in de kern genomen– dat het Hof op ontoereikende gronden de maatregel als bedoeld in art. 38m (oud) Sr tot plaatsing in een inrichting voor de opvang van verslaafden heeft

opgelegd; zij lenen zich voor gezamenlijke bespreking.

3.2. De bestreden uitspraak houdt dienaangaande in:

"Het hof acht na te melden maatregel in overeenstemming met de aard en de ernst van het bewezenverklaarde en de omstandigheden waaronder dit is begaan, mede gelet op de persoon van verdachte, zoals van een en ander bij het onderzoek ter terechtzitting is gebleken. Het hof heeft hierbij in het bijzonder gelet op het advies van de gedragsdeskundige E.A.M. Schouten, psychiater te Utrecht, van 13 mei 2003, alsmede op de omstandigheid dat verdachte in het verleden reeds meermalen wegens aan drugsverslaving gerelateerde delicten door de rechter tot straf is veroordeeld en dat van een hulpverleningstraject op vrijwillige basis niets is te verwachten. Bij de bepaling van de duur van de maatregel heeft het hof rekening gehouden met de tijd die verdachte reeds in verzekering en voorlopige hechtenis heeft doorgebracht." (...)

3.4. De rechter die de in art. 38m (oud) Sr bedoelde maatregel oplegt, zal in de motivering van zijn beslissing ervan blijk dienen te geven zich ervan te hebben vergewist dat aan alle in die bepaling gestelde voorwaarden is voldaan. Meer in het bijzonder zal hij met zoveel woorden tot uitdrukking dienen te brengen dat de voorwaarden als bedoeld in het eerste lid onder 2°, 3° en 4° zijn vervuld. Gelet daarop is 's Hofs uitspraak ontoereikend gemotiveerd."

Uit de conclusie van de Advocaat-Generaal

"10. Blijkens de bewezenverklaring is feit 1 (diefstal met braak, TK) gepleegd op of omstreeks 18 maart 2003 en feit 2 (poging tot diefstal met braak, TK) op 28 augustus 2002. Gelet op het bepaalde in art. 38m, eerste lid, onder 1 (oud), Sr is niet relevant wanneer feit 3 (lokaalvredebreuk, TK) is gepleegd omdat voor dat feit geen voorlopige hechtenis kan worden opgelegd. Bij de stukken van het geding bevindt zich het door de voorzitter van het